

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry:n lausunto rakentamislain korjaamisesta ennen lain voimaantuloa.

Rakentamisen ja maankäytön lakiuudistuksissa rakentamista ja kaavoitusta koskevat säädökset on hajautettu eri lakeihin, vaikka esimerkiksi tuulivoiman tapaisen laajaa maankäyttöä edellyttävää ja laajalle leviäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavaa toimintaa tulisi suunnitella erityisen huolellisesti ja vaikutuksia tarkastella kokonaisvaltaisesti. Myös tällaisen rakentamisen erityispiirteitä tulisi voida ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja lupamenettelyissä. Painopiste oli lupamenettelyjen sujuvoittamisessa ja vähähiilisydessä muiden ympäristövaikutusten jäädessä vähälle huomiolle.

Nyt käsittelyssä olevassa lakimuutoksessa päähuomio on edelleen rakennushankkeiden nopeammassa ja sujuvammassa toteutumisessa. Rakennusluvan yhteydessä vaadittavien tietojen laajuutta rajataan, ja vaadittavien tietojen määrä säädetään samanlaiseksi rakennushankkeen laajuudesta ja laadusta riippumatta. Kaikenlaisille rakennushankkeille säädetään sama, monimutkaisempien rakennushankkeiden näkökulmasta aivan liian lyhyt määräaika, jonka ylittämisestä aiheutuu luvan myöntäjälle raskas seuraamus.

Pelkäämme rakennuslupahakemusten käsittelyn entistä vähemmillä tiedoilla ja kovassa kiireessä johtavan siihen, että kunnissa tehdään entistä huonompia tuulivoimapäätöksiä, ja rakentamiset vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön tulevat entistä heikommin huomioon otetuiksi päätöksenteossa.

61 §: Rakennuslupahakemuksen sisältö:

Nykyinen lainsäädäntö jättää rakennusvalvontaviranomaiselle laajan harkintavallan rakennuslupaharkinnan kannalta tarvittavista olennaisista selvityksistä. Viranomainen voi vaatia asetuksella säädetyn lisäksi myös muuta rakennuslupahakemuksen käsittelyn kannalta tarpeelliseksi katsomaansa selvitystä. Tuulivoimalan rakennuslupaa haettaessa lupahakemukseen on liitettävä selvitys hankkeen vaikutuksista maisemaan ja naapureihin.

Muutoksen tarkoituksena on, että vaadittujen tietojen laajuus ja laatu olisi samanlainen erilaisten rakennushankkeiden välillä hankkeen laajuudesta ja vaativuudesta riippumatta. Rakentamisluvan

yhteydessä vaadittavien tietojen laajuutta rajataan, ja tarvittavan muun olennaisen selvityksen edellyttäminen on mahdollista vain perustellusta syystä. Muutoksella on tarkoitus määritellä pääpiirustustasoiset tiedot riittäviksi rakentamista koskevien säädösten ja määräysten ja hyvän rakennustavan täyttymisen arvioimisessa.

Tuulivoimahankkeissa on erittäin tavallista, että rakennettaviksi aiottavien tuulivoimaloiden koko ja teho kasvaa suunnittelun kuluessa alan nopean teknisen kehityksen johdosta. Lopulta rakennettavaksi valittava tuulivoimalatyyppi on poikkeuksetta suurempi, kuin se voimalatyyppi, jonka tiedoilla rakentamisen vaikutukset on kaavoituksen yhteydessä selvitetty. Siksi yleiseksi käytännöksi ja myös vakiintuneeksi oikeuskäytännöksi on muodostunut, että rakennuslupahakemukseen tulee liittää nimenomaan rakennettavaksi valitun voimalatyyppin tietoihin perustuva melu- ja välkemallinnus.

Voimalan melu- ja välkevaikutukset ovat tyyppillisesti sitä suurempia, mitä korkeammasta voimalasta on kysymys ja mitä pidemmät ja leveämmät lavat siinä on. Siksi mahdollisuus rakennettavan tuulivoimalan tiedoilla laadittujen selvitysten vaatimiseen rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee säilyttää.

Nykyisin suunnitellaan tuulivoimaloita, joiden kokonaiskorkeus on 300-350 metriä, ja joiden lavan pituus voi olla yli 100 metriä. Lavat painavat vähintään 20 000 kiloa. Tuulivoimalan rakenteet ovat jatkuvasti alttiina äärimmäiselle rasitukselle ja usein ankarille sääolosuhteille. Tuulivoimaloille sattuu maailmalla erilaisia laparikkoja ja muita onnettomuuksia kymmenittäin joka vuosi, ja Suomessakin tiedossa olevia rikkoja on jo toista kymmentä, linkki:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid035A1oAZzvdaSZgMQBVXmLKNjydBBzD8Lg7StSUy87AMCQFbRUXxHwZPDwRZ1cibtqol&id=100080395790841 . Julkisuuteen tulemattomia tapauksia lienee enemmän. Siksi tuulivoimaloiden vaikutusarvioinneissa ja lupamenettelyissä tulisi ottaa kantaa myös tuulivoimaloiden turvallisuuteen sekä rakenteiden ja materiaalsen kestävyteen. Näitä koskevat selvitysten huomioon ottaminen tulisi olla mahdollista rakennuslupakäsittelyssä, ja niiden tulisi olla olennainen osa luparatkaisua.

Esitämme seuraavaa muutosta 61 §:ään:

61 §: Rakentamislupahakemus

... Rakentamislupahakemukseen on liitettävä rakennuskohteesta ja sen laajuudesta riippuen:

- 1) rakennussuunnitelmaan sisältyvät pääpiirustukset ...
- 2) rakennuksen rakennussuunnitelmien laadinnassa tehty pääpiirustus...
- 3) selvitys siitä, että hakija hallitsee rakennuspaikkaa.
- 4) muu kuin edellä kohdissa 1)-3) tarkoitettu lupahakemuksen ratkaisemiseksi tarvittava olennainen selvitys.

Rakennusvalvontaviranomainen voi ...

68 a §: Rakentamisluvan käsittelyn kolmen kuukauden määräaika:

Lakimuutoksen tarkoituksena on säätää kaikkia rakentamiskohteita koskevasta yhdenmukaisesta kolmen kuukauden käsittelyajasta. Määräaika sovellettaisiin samanlaisena kaikenlaisiin rakennushankkeisiin hankkeen vaativuudesta riippumatta. Määräaika laskettaisiin 68 a §:n pykäläkohtaisen perustelun mukaan alkamaan siitä hetkestä, kun rakennuslupahakemus on jätetty rakennusvalvontaviranomaiselle, ja päättyisi luvan antamiseen. Määräaikaan sisältyisivät kaikki käsittelyyn liittyvät toimenpiteet, kuten tarvittavien lausuntojen pyytäminen. Viranomainen voi pyytää täydentämään hakemusta vain perustelluista syistä, eikä täydentämiseen kuluva aika kasvata käsittelyaikaa. Lupahakemuksen käsittelystä kunnan on palautettava lupamaksusta 20 % kultakin viivästysviikolta. Lisäksi säädetään kunnan velvollisuudesta korvata luvan hakijalle viivästyksestä aiheutunut vahinko.

Säädetty määräaika ja sen ylittämisestä aiheutuvat seuraamukset soveltunevat tavanomaiseen asuin- ja maatalousrakentamiseen, mutta johtavat kohtuuttomaan lopputulokseen laajojen ja vaativien tuulivoimahankkeiden kohdalla. Määräaika kuuluu, vaikka se johtuisi puutteellisen rakennuslupahakemuksen täydentämisestä ja siinä viivytystä. 20 % palautusta viivästysviikolta on myös kohtuuttoman suuri monimutkaisissa ja laajoissa hankkeissa. Viivästyksestä johtuva vahingonkorvausvelvollisuus voi laajoissa kymmeniä tai jopa satoja tuulivoimaloita käsittävissä tuulivoimahankkeissa viedä pienen kunnan talouden suuriin ongelmiin.

Esitämme, että rakennusluvan käsittelylle asetettavaa määräaika porrastetaan rakennushankkeen laajuuden ja vaativuuden mukaisesti siten, että suuremmissa hankkeissa määräaika olisi esimerkiksi kaksinkertainen. Määräajan kulumisen tulisi aloittaa vasta siitä hetkestä, kun tarvittavat täydennykset on saatu, ja hakemus on täydellinen. Viivästyksen perusteella maksettua seuraamukselle tulee asettaa määrällinen katto, joka estää kohtuuttomuudet, samoin mahdolliselle vahingonkorvaukselle.

43 a §: Puhtaan siirtymän sijoittamislupa:

Emme kannata sijoittamisluvan käyttöönottoa. Tällaisissa teollisuushankkeissa on aina kysymys laajasta ja laajoja ympäristövaikutuksia aiheuttavasta teollisesta toiminnasta, eikä ole mitään perusteita soveltaa juuri sellaiseen toimintaan kevennettyä sijoittamismenettelyä, suppeampaa kansalaisten osallistumisoikeutta ja rajatumpia valitusmahdollisuuksia päätöksistä. Näiden hankkeiden sijoittamisen tulee perustua kaavalliseen tarkasteluun, ja hankkeiden nopeuttamiselle tulee löytää muita keinoja.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyysarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

-

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

-

4. Kommenteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

-

5. Kommenteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

-

6. Kommenteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Lindgren Riitta
Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry